

Tutkijahuonestipendi

Granö-keskus Villa Tammekann, Tartto

Pekka Niemelä

Matkaraportti 16. – 24.1. 2016

Olen kirjoittamassa (työryhmä Markku Valkonen ja Pekka Niemelä) teosta maisemataiteen ja luonnonhistoriallisten olosuhteiden vuorovaikutuksesta eri aikakausina. Lisäksi minulla on yhdessä Luonnonvarakeskuksen tutkijan Heikki Smolanderin kanssa käynnissä tutkimus Veikko Huovisen metsäpamfletista ”Tapion tarhat”. Suurta huomiota saanut pamfletti ilmeistyi vuonna 1969 ja arvosteli kirpeästi silloin harjoitettua metsäpolitiikkaa. Heikki Smolanderin kanssa selvitämme mikä pamfletissa on vielä kestävä ja miten Huovisen esille nostamat ongelmat ovat korjautuneet ja mitkä eivät. Molemmat hankkeet olivat aikataulullisesti ankarasti myöhässä ja niin mielessäni syntyi ajatus päästä työstämään näitä artikkeleita Villa Tammekannin rauhaan, paikkaan jossa pääsee eroon arkipäivän häiritsevistä rutiineista.

Edellä jo mainitsinkin tutkimusaiheeni. Työrutiiniksi muodostui, että maittavan aamiaisen jälkeen vetäydyin alakerran kokoustilaan työskentelemään. Kevyen lounaan jälkeen jatkoin työskentelyä iltaviiteen tai -kuuteen saakka. Sitten oli vuorossa päivällinen joko Tammekannissa tai kaupungilla. Jo aikaisemmilla Tarton vierailuilla hyväksi koetut ravintolat eivät tuottaneet tälläkään kertaa pettymystä – Ruutikellari, Werner ja Ülikooli Kohvik. Uusi tuttavuus oli viini- ja oluttupa Vein ja vine jossa kunnostauduin luulemalla paikallisen pubivisan joukkuelistaa ruokalistaksi. Muutamana iltana oli tietenkin vuorossa sauna ja sen tarjoama nerokas innovaatio – tarjoiluluukku pesuhuoneesta suoraan löylyihin – oli hyvässä käytössä.

Kaikki sujui Tammekannissa mallikkaasti ja juohevasti. Tästä kuuluu suurkiitos erittäin avuliaalle pariskunnalle Vesalle ja Paulalle.

Työskentely Villa Tammekannissa onnistui yli odotusten. Maisemakirjahankkessa sain osaltani valmiiksi luvun pienestä jääkaudesta ja sen vaikutuksesta etenkin Hollannin maalaustaiteeseen. Lisäksi viimeistelin osaltani luvun joka käsitteli metsien käytön ja laidunnuksen eroosiovaikutusta maisemaan ja edelleen maisemataiteeseen. Myös Huovisen metsäpamflettia käsittelevän artikkeliosuuteni sain kirjoitettuksi.

Yksi ongelma – ei vakava – tuli eteen Villa Tammekannin fasiliteeteissa. Itse olen vanhan liiton miehiä, ja käsikirjoituksen työstäminen pelkän läppärin näytön avulla ei onnistu, vaan

minulla pitää olla käytössä paperiversio, johon voi tuhertaa kommentteja ja muutosehdotuksia. Toimiston tietokone oli rikki ja tulostaminen alkeellisella tulostimella tuotti melkoisia vaikeuksia. Eli ehdottaisin Villa Tammekanniin hankittavaksi kunnan tulostimen, jolla voisi samalla kopioida ja skannata tutkimusmateriaalia. Laite voisi olla maksullinen käyttäjilleen tai se toimisi Turun yliopiston henkilökuntaläpyskällä.

Ensimmäinen Tarton vierailuni tapahtui jo 1990-luvun alussa, heti kun Tarttoon pääsi useamman päivän vierailulle. Neuvostoaikanahan vain päivävierailut olivat mahdollisia. Tein silloin paljon yhteistyötä Viron Maatalousyliopiston (Eesti Maaülikool) kanssa. Maaülikoolin rakennukset ovat vain kivenheiton päässä Villa Tammekannista, ja on harmi, ettei Tammekann ollut vielä silloin tutkijoiden käytössä. Mahtaakohan Maaylikoolin ja Turun yliopiston välillä olla mitään yhteistoimintaa? Laitosten maantieteellinen läheisyys antaisi yhteistoiminnalle hyvät mahdollisuudet.

On ilo nähdä miten Tartto kehittyy ja kuinka miellyttävä ja vireä kaupunki Tartto on jopa tammikuun sohjoissa. Tartto lienee kaupunki johon yliopisto opiskelijoineen luo leimansa enemmän kuin mihinkään muuhun pohjoismaisen yliopistokaupungkiin. Häpeä tunnustaa, että kävin vasta nyt vanhan katedraalin suojassa majailevassa Tarton yliopiston museossa. Sen näyttelyt antavat erinomaisen tutkimusmatkan Tarton, Turun ja myös Upsalan yliopistojen yhteiseen historiaan ja perinteisiin. Olivathan ne kaikki kerran saman valtakunnan yliopistoja. Etenkin Tarton yliopiston ylioppilaskuntien rooli Viron historiassa tulee vahvasti esille. Ylioppilaskunnat säilyivät joten kuten hengissä yli Neuvostokauden – osin ulkomailla kuten Ruotsissa – ja niillä oli erittäin suuri rooli myös Viron uudelleen itsenäistymisessä Neuvostoliiton romahduksen jälkeen.

Edvin Linkomies kutsui Suomen Rooman Instituuttia Villa Lantea ”Kaitselmuksen armolahjaksi”. Samaa voisi sanoa myös Villa Tammekannista. Molemmissa rakennuksissa arkkitehtuuri, historia ja atmosfääri kannustavat luovaan työskentelyyn ja monitieteellisyyteen. Villa Tammekannin suuri merkitys on myös siinä, että siellä tutustuu muiden alojen tutkijoihin ja heidän kauttaan saa uusia virikkeitä omalle työlleen. Näin kävi kohdallani tälläkin kertaa.